

un mulat de *sobran*» ribag 1289 (Montsó, *BABL* vi, 62); «polí cavallí que sia *sobreayn*» a. 1300 (*InuLC*), «una potranqua de *sobreany*; it., una potranquo dolent de *sobreany*» a. 1443 (*BSCC* vii, 244). Fora del nostre domini, molt estès pels Pirineus i els Alps. «Caballería de uno a dos años»: *sòbreayo* Panticosa, *sobráyo* Lanuza (Kuhn, *ZRPb* LV, 609); també *sobreañó* a Echo (1936); *sobraño* «mulo de más de un año» alt-arag i algun altre parlar cast., Buesa, *Arch Fil Arag* VIII, 42-43. Bearn *suberán* (Palay); Vall d'Aura «*mulo souberano*: mule qui a atteint tout son développement» (Marsan) Ístria pertot *surano*, *svurano*, *suranel* av1 tello sopra l'anno», però a Rovigno la forma de substrat dalmàtic *supráno*, Skok (*Festschrift Jud*, 1943, 478; *Rom.* I, 195; cf. *REW*s, 663).

Sobrebanç, peça damunt el banc d'arborar, a la barca, *StPolM.* 1930, cf. *sobreorla*, infra. «*Sobrecarga*: cincha» eiv. (PzCabr). *Sobrecoc* 'cuiner major'. «un *sobrecoc*h nostre ---», Jaume I (Ag, 478 3f). *Sobrecóp* 'la tapa de la copa' [Ss. xiv i xvi, *DAG*], que ve de *COPA* (cf. *sotacopa* i *copó* II, 904a47), però en la forma *cóp* que estudio a II, 902a

Sobredalt etc: *sobre* s'usa en zones del val. central com a prefix que modifica el sentit d'adverbis de lloc: p. ex. «Les Finestretes està *sobredált*», «la pda. X està *sobre-kadavál*» són al damunt', 'al capdavall' d'allò, Moixent (1962) *Sobredaurar* 'daurar per damunt', *sobredecórrer* 'escolar-se per damunt', tots dos en el gloss. de les *VidesR*

Sobredit 'susdit, ja anomenat' [1244]: «--- B. de Riu, G. Sichard, e nós, *sobreditz* omes de la Señ --- juram ---» en el pacte de treves entre Urgell i Foix (PPujol, *DocVgÜrg.* 9.39). Se'n fa un ús enorme, embafador, en tota la nostra documentació medieval i fins en la literatura de llavors, que devia transcendir fins a la llengua parlada de la «gent de posició», i que colpia i feia gràcia als humoristes castellans: veg la curiosa caricatura que en fa l'Arx. de Hita, fent parlar un mercader en una espècie de català estrofet, en la historieta indecent de Pitas Pajas (com comentat en l'ed. del *Buen Amor*, 483a). També Verdaguer se'n serveix amb noble i enamorada intenció, aïdint en certa manera a l'època de la nostra grandesa i unió medieval: «La nostra llengua catalana en els tres *sobredits* regnes parlada ---»: discurs solemne sota *El Pt de les Tres Branques* (Selecta de Fabra, *Gram.* 1912, 302). El cas únic de *sobredit* atribuït a *Blanç* no és de Lluïll sinó de Bonllabi (p. 17).

+*Sobre-neu* m. sembla que reproduint un mot del nostre Pirineu central: «Cau de la muntanya --- un *sobre-neu* o esllavissada de neu, que 'ls colgà», Verdaguer, explicant les seves corregudes cap al Pallars Sobirà, a 1883 (*Epist* IV, 80).

Sobreorla m. 'peça de fusta damunt l'orla de les barques' *StPolM.* (1930). *Sobreposat* 'cap, prefecte': «si li ditz *sobre-pausatz* avien mester saig ad ops de les dites causes a fer --- que'l balle lo l lur deça liurar» a. 1292 (*RLR* IV, 511).

El sobrepús 'l'excedent': «la muller e los creedores satisfeits e pagats, lo *sobrepús* --- deven ells pendre»,

CostTort (*Ol*, 50s); «si per lo dit preu no n podia haver, ço és a saber, per dos tants que en la sua terra valia, no n'és tengut de comprar: e si n compra, e çosta més dels dits dos preus, los dits mercaders deven pagar del lur *lo sobrepús*», *Consolat* (§ 145, Pard., p. 160); «Déus dóna si mateix a aquells qui s donen a Ell; e, en quant Déus val més que aquells a qui s dóna, fa misericòrdia del *sobrepús*», Lluïll (*Blanç*, *NCl* II, 104,20; també I, 91,25) *Al sobrepús* loc. adv. conjuntiva 'endemés, altrament': «d'aquest temps que he perseverat ab tu, ab molta de honor, e més que yo merexia, faç moltes gràcies a Déu e a tu; *al sobrepús* te responc que són aparellada, ab cor e alegre, de tornar-me'n a casa de mon pare», *BMetge*, *Valter e Gr* (*NCl*, 356.5). Anàlogament de *sobrepug* 'per torna, de més a més': «Pregue a Déu --- que 'm fassa un bon capellà avans que un bon poeta, que assò --- vindrà de *sobrepug*» a. 1869, Verdaguer (*Epist* I, 72).

ALTRES COMPOSTOS: *Sobirat*, -ada havia significat 'golfa, entresòl, sostremort que es bastia damunt d'una casa de pagès'. És l'equivalent del cast. *sobrado*, *sobradillo*, i del mossàr. arag. *Sobradiel*; documentat aquell des de 955, també en la forma *soberado* [segles X i XIV], i avui a Amèrica, gall. ant. *sobrado* (segles XIII-XIV); i prové no pas del verb SUPERARE > *sobrar*, sinó del ll. SUPERADDITUM 'afegit damunt', veg. *DCEC/DECH* v, 278b14-38 En català tingué vida molt més efímera, però quedà com a nom propi del poble de *Sobirats* o *Sub*- en el Penedès (la -r- del qual és deguda a la contaminació de *sobirà*, *Sobirans*), el veiem encara viu com apel·latiu, però vestit de llatí en un doc. de 932: «donamus --- kasa et *supirato* et curtes et orto et aliquit de terra qui nobis aveni(t) ---», *Cart* de St. Cugat I, p. 16 D'aquí el femení *subirada*: una s 'un entre-sòl de la borda' V. d'Aneu (*Surp*, 1939); a Rialb de Noguera, recollit per Kruger, *HPyr* C, II, 238, i per *AlcM* (aquí amb una etimologia equivocada, en l'acostumat «latí vulgar» macarrònic)

COMPOSTOS GRAMATICALS: A *sobre*, que hom ha escrit també *assobre*: és curiós que no ha estat recollit pel *DFA* (tampoc s. v. *sobre*); en l'ús actual segueix corrent, potser una mica menys que a *damunt*, però l'usava el mateix Fabra, en un mot d'entendridor afecte, quan prega el seu amic PCoromines que continuï esforçant-se ell, Pijoan i Prat de la Riba perquè pugui tornar a Bna.: «enyoro molt tot això: Bilbao 'm cau *assobre*», carta que conservem autògrafa del 27-i-1908. *Ensobre* és també popular en el sentit de 'cap amunt', a Girona i àdhuc a Bna. (si bé aquí se sent com a massa familiar, o vulgar): «La porta, empenyent-la fort, cedia de l'indret del pany; però més *ensobre*, no es separava del marc poc ni molt, com si hi fos clavada», *PBertrana*, *L'Impenitent* (O C1, p. 629).

Dessobre, en canvi, és acceptat generalment i correctíssim per 'part damunt, al damunt'. Ja en les *VidesR* (veg. el gloss.); «lo àer és pus leu, per ço que lo foc li és *de sobre*», *Atlas* cat. de 1375 (p. 208). «Que si ell li podia posar la mà *de sobre*, que l mataria» a. 1429, *InuLC*; que en cita exs. en el *Senescal d'Egipte*, *Cròn del Cerimoniós* i el Busa-N. «*Sobrevesta*: roba per